

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Møtedato
013/12	Fylkestinget	20.02.2012

Regional plan om små vannkraftverk i Nordland**Sammendrag**

Nordland er en stor eksportør av elektrisk kraft og er et av de fremste kraftfylkene i Norge. Fylkesrådet er opptatt av å videreutvikle fylket som en ledende produsent av fornybar og miljøvennlig energi. *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland* følger opp denne visjonen med en hovedmålsetning om utbygging av vannkraft tilsvarende 1,3 TWh innen år 2025. Dette vil være en økning med vel 8 % fra Nordlands vannkraftproduksjon i 2008.

Fylkesrådet er samtidig opptatt av at utbygging av små vannkraftverk i minst mulig grad skal føre til negative konsekvenser for andre arealinteresser. Den regionale planen er utarbeidet med en målsetning om å avklare forholdet til viktige arealinteresser (reiseliv, fiske, friluftsliv, reindrift, kulturminner) og for å ivareta sentrale miljøverdier (landskap, naturmangfold og uberørt natur). Nordland har et stort potensial for ny energi fra små vannkraftverk. Det er imidlertid begrenset med plass på kraftnettet. Fylkesrådet tar utgangspunkt i at alle planer om utvidelse og nybygging av kraftnettet gjennomføres innen 2025. Hvis alle planer for nettutbygging gjennomføres, er det plass til 1,3 TWh med ny kraft fra vannkraftverk. Dette tilsvarer ca 150 små vannkraftverk. Til tross for at dette er en ambisiøs og offensiv målsetting, er potensialet for vannkraft når man regner med alle elver mye høyere. Mange av disse elvene har imidlertid høy grad av konflikt med andre arealinteresser. Den regionale planen vil legge til rette for at vannkraftprosjekt med størst samfunnsnytte og med akseptable negative konsekvenser for miljøet bygges ut først. I tillegg vil planen kunne bidra til at konfliktfylte prosjekt ikke opptar plass i køen av konsesjonsøknader.

I høringsperioden har det kommet inn mange gode og konstruktive innspill. Innspillene er vurdert, og på bakgrunn av disse er det foretatt noen endringer i planforslaget. Planen slik den nå er utformet, vil danne et godt og forutsigbart verktøy for utbygging av små vannkraftverk i Nordland.

Bakgrunn

Regjeringen har oppfordret fylkeskommunene til å utarbeide fylkesvise planer for bygging av småkraftverk. Olje- og energidepartementet (OED) har i den forbindelse utgitt *Retningslinjer for små vannkraftverk* i samråd med Miljøverndepartementet. Disse retningslinjene gir anbefalinger for hvordan regionale planer for små vannkraftverk kan utarbeides, og brukes også av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) ved deres konsesjonsbehandling.

Nordland er et fylke med store vannressurser og et betydelig potensial for utbygging av små vannkraftverk. I fylket er det i dag mange prosjekter, og det har vært en betydelig økning i antall konsesjonssaker de siste årene. Fylkestinget vedtok derfor i FT-sak 9/2008 oppstart av arbeidet med

en regional plan for små vannkraftverk. Gjennom vedtak av planprogrammet i FR-sak 25/2009 fastsatte fylkesrådet sammensetningen av en prosjektgruppe som skulle utarbeide et forslag til *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*. I desember 2009 forelå gruppens forslag, og fylkesrådet valgte å sende forslaget på en forhåndshøring med en frist 1. mars 2010, jf. FR-sak 184/09. Denne fristen ble siden forlenget til 1. juli 2010. I FR-sak 75/2011 ble det vedtatt å legge et revidert planforslag til offentlig ettersyn. Høringsfristen ble satt til 30. mai 2011. I høringsperioden ble det arrangert to åpne høringsmøter – et i Narvik og et i Mosjøen.

Planforslaget vurderer eller omtaler ikke enkeltprosjekter, men er en kartlegging av områder og egenskaper og verdier ved disse. Dette vil synliggjøre hvilke hensyn som må tas i konkrete saker, og effektivisere saksbehandlingen. Planen gir også forutsigbare rammer for utbyggere, og vil legge grunnlaget for en bærekraftig utbygging av små vannkraftverk. Planen vil i tillegg kunne styrke mulighetene for en helhetlig vurdering av konsesjonssøknader og gjøre prosessen mer forutsigbar for utbyggere og samfunnet forøvrig. For kommuner i Nordland vil planen være et verktøy i saksbehandling av konsesjonssøknader. Den vil også bidra til at kommunene får en helhetlig planlegging av hvilke elver de ønsker utbygd, og hvilke elver de ønsker å bevare. Den regionale planen vil inngå som en del av grunnlaget for Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) sin behandling av konsesjonssøknader i Nordland, og vil peke på utfordringer som NVE bør være spesielt oppmerksomme på i sin konsesjonsbehandling og i utarbeidelse av eventuelle avbøtende tiltak.

Problemstilling

I forbindelse med offentlig ettersyn kom det uttalelser fra 24 ulike høringsparter – fra kommuner, interesseorganisasjoner, frivillige organisasjoner, kraftselskaper, regionale og statlige myndigheter samt privatpersoner. Det var i tillegg mange innspill til planen under de åpne høringsmøtene. Uttalelsene er oppsummert i vedlegg 1.

I hovedsak kan høringsuttalelsene sammenstilles til følgende tre hovedtema:

1. Forklarende tekst og ønske om utdyping av enkelte tema:

I høringsuttalelsene uttrykkes det en del usikkerhet omkring planens formål og virkeområde, samt hvilke konsekvenser planen vil ha for konsesjonsprosessen. I tillegg er det ønske om mer og utdypende tekst om enkelte tema. Dette gjelder blant annet tekst om konsekvenser ved veier som bygges i tilknytning til kraftverk, tekst om mulige avbøtende tiltak, tekst om prioriterte arter og utvalgte naturtyper og tekst om muligheter for utbygging i verneområdet for Vefsna.

2. Ny kunnskap:

Mange innspill påpeker at det finnes ny kunnskap om lokale forhold på enkelte tema i planens faktadel. Innspillene refererer til:

- lokalt viktige landskap og friluftsområder
- nye nasjonalparker i Nordland
- ny informasjon om bekkekløfter
- tabeller over konsesjonssøkte kraftverk bør oppdateres med nye omsøkte kraftverk
- arealet med INON (Inngrepsfrie naturområder i Norge) endres stadig

3. Endringer av retningslinjer:

Det er mange innspill som går på at retningslinjene i planen er for strenge, men det er også mange innspill på at retningslinjene er for lite strenge. På bakgrunn av dette er det noen retningslinjer som bør justeres eller endres.

Vurderinger

Regional plan om små vannkraftverk i Nordland er offensiv; hele 1,3 TWh med ny fornybar vannkraft skal få plass på kraftnettet innen 2025. Dette forutsetter imidlertid at kraftnettet utvides. Nordland fylkeskommune ønsker derfor å bidra til at kraftnettet utvides til å ta imot mer fornybar energi.

Utbygging av små vannkraftverk kan ha positive samfunnsvirkninger, blant annet gjennom næringsutvikling, nye arbeidsplasser og økt produksjon av ny fornybar energi. Sistnevnte er spesielt ønskelig sett i et klimaperspektiv. *Regional plan – Klimautfordringer i Nordland*, vedtatt av fylkestinget i april 2011, fastslår at Nordland skal bidra til å redusere klimautslipp ved å øke produksjonen av fornybar energi, blant annet gjennom utbygging av små vannkraftverk. Fylkesrådet er opptatt av å se ulike regionale planer i sammenheng. Klimaplanen har slått fast at Nordland skal øke produksjonen av fornybar energi, og at halvparten av den ledige kapasiteten i kraftnettet skal forbeholdes vindkraft. Målsettingen i klimaplanen om 1,3 TWh med ny fornybar energi fra vannkraft følges opp med tilsvarende målsetting i småkraftplanen. Sammen med *Regional plan om vindkraft i Nordland*, bidrar småkraftplanen derfor til å oppnå målsettingen i klimaplanen.

En storstilt utbygging av små vannkraftverk kan imidlertid ha negative virkninger på naturmiljø og landskap. Fylkesrådet er opptatt av at fylkets ressurser skal brukes på en bærekraftig måte. Planforslaget er utarbeidet med en målsetning om å avklare forholdet til viktige arealinteresser og for å ivareta sentrale miljøverdier. Fylkeskommunen er vannregionmyndighet for vannregion Nordland. Fylkesrådet har påsett at småkraftplanens strategier følger vannforskriftens prinsipper.

Fylkesrådet mener at planforslaget bidrar til å effektivisere saksbehandlingen, og at planen vil gi forutsigbare rammer for utbyggere. Planen legger grunnlaget for en bærekraftig utbygging av små vannkraftverk, med god balanse mellom bruk og vern. Den vil i tillegg kunne styrke mulighetene for en helhetlig vurdering av konsesjonssøknader. Planen vil også kunne bidra til at det ikke søkes om konsesjon i områder hvor arealkonfliktene er så store at det ikke er grunnlag for konsesjon.

Fylkesrådet er opptatt av at den regionale planen vil inngå som en del av beslutningsgrunnlaget for NVE sin behandling av konsesjonssøknader i Nordland. Planen uttrykker gjeldende politikk på området i Nordland, og den peker også på utfordringer som NVE skal være spesielt oppmerksomme på i sin konsesjonsbehandling og i utarbeidelse av eventuelle avbøtende tiltak.

For kommuner i Nordland vil planen være et verktøy i saksbehandling av konsesjonssøknader. Fylkesrådet ønsker også at planen kan bidra til at kommunene får en helhetlig planlegging slik at det kan oppnås en god balanse mellom bruk og vern.

Gjennom en grundig planprosess og høringsperioder er det kommet mange gode og konstruktive innspill til planforslaget. Fylkesrådet er opptatt av å ta hensyn til innspill som bidrar til å heve kvaliteten på planen. Samtidig ønsker fylkesrådet å gi planen lokal forankring. Med bakgrunn i dette har fylkesrådet foretatt noen endringer i planforslaget etter at den var på høring. Fylkesrådet mener at planen, slik den nå fremstår, vil danne et godt og forutsigbart verktøy for utbygging av små vannkraftverk i Nordland.

Konsekvenser

En vedtatt regional plan vil bidra til en raskere og grundigere behandling av hørings saker i fylkeskommunen. Oppdatering av kart over INON områder, tabeller over kraftverk og informasjon om nye verneområder vil kreve noe arbeid som utføres på seksjon for plan og miljø. Hvis det blir behov for å legge saken ut til nytt offentlig ettersyn, vil dette føre til merarbeid og omkostninger.

Utover dette har planen ingen økonomiske, administrative eller personellmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. I henhold til plan- og bygningsloven § 8-4 vedtar fylkestinget forslag til *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland – arealmessige vurderinger*. Planen vil være gjeldende politikk på området i perioden 2012 -2025.
2. Handlingsprogrammet i *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland – arealmessige vurderinger* er plandokumentets kapittel 2.1 *Overordnede strategier* og kapittel 2.2 *Tematiske retningslinjer*. Handlingsprogrammet skal rulleres årlig.
3. Fylkestinget forutsetter at planen blir en del av NVE sitt beslutningsgrunnlag ved konsesjonsbehandling av små vannkraftverk i Nordland.
4. Fylkestinget ber kommunene legge planen til grunn ved enkeltsaksbehandling og planlegging.
5. Fylkestinget ber om at faktakunnskap i plandokumentets del 3 oppdateres i henhold til ny kunnskap.

Bodø den 23.01.2012

Odd Eriksen
fylkesrådsleder
sign

Marit Tennfjord
fylkesråd for kultur og miljø
sign

20.02.2012 Fylkestinget

FT-013/12

Innstillinga fra komite for næring ble lagt fram av saksordfører Henrik Bjørnevik, AP:

1. I henhold til plan- og bygningsloven § 8-4 vedtar fylkestinget forslag til *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland – arealmessige vurderinger*. Planen vil være gjeldende politikk på området i perioden 2012 -2025.
2. Handlingsprogrammet i *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland arealmessige vurderinger* er plandokumentets kapittel 2.1 *Overordnede strategier* og kapittel 2.2 *Tematiske retningslinjer*. Handlingsprogrammet skal rulleres årlig.
3. Fylkestinget forutsetter at planen blir en del av NVE sitt beslutningsgrunnlag ved konsesjonsbehandling av små vannkraftverk i Nordland.
4. Fylkestinget ber kommunene legge planen til grunn ved enkeltsaksbehandling og planlegging.
5. Fylkestinget ber om at faktakunnskap i plandokumentets del 3 oppdateres i henhold til ny kunnskap.

Oversendelsesforslag:

Utbygging av småkraft er en betydelig ressurs i Nordland. For å klare å utnytte denne ressursen i Nordland fullt ut, er det nødvendig at det planlegges et styrket linjenett ut av landsdelen. Fylkestinget anmoder fylkesrådet om å ta denne saken opp med aktuell myndighet.

Votering:

Komiteinnstillinga enstemmig vedtatt.
Oversendelsesforslaget oversendes.

Vedtak:

1. I henhold til plan- og bygningsloven § 8-4 vedtar fylkestinget forslag til *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland – arealmessige vurderinger*. Planen vil være gjeldende politikk på området i perioden 2012 -2025.
2. Handlingsprogrammet i Regional plan om små vannkraftverk i Nordland arealmessige vurderinger er plandokumentets kapittel 2.1 Overordnede strategier og kapittel 2.2 Tematiske retningslinjer. Handlingsprogrammet skal rulleres årlig.
3. Fylkestinget forutsetter at planen blir en del av NVE sitt beslutningsgrunnlag ved konsesjonsbehandling av små vannkraftverk i Nordland.
4. Fylkestinget ber kommunene legge planen til grunn ved enkeltsaksbehandling og planlegging.
5. Fylkestinget ber om at faktakunnskap i plandokumentets del 3 oppdateres i henhold til ny kunnskap.

Oversendelsesforslag:

Utbygging av småkraft er en betydelig ressurs i Nordland. For å klare å utnytte denne ressursen i Nordland fullt ut, er det nødvendig at det planlegges et styrket linjenett ut av landsdelen. Fylkestinget anmoder fylkesrådet om å ta denne saken opp med aktuell myndighet.

Vedlegg

Tabell med høringsuttalelser og vurdering av disse
Regional plan om små vannkraftverk - del 1 og 2
Regional plan om små vannkraftverk - del 3

DokID

246761
246762
246763

